Molde kommune
Rådmannen

Arkiv:	H12
Saksmappe:	2015/3461-2
Saksbehandler:	Kjersti Bakken
Dato:	27.10.2015

Saksframlegg

Svar på høringsnotat Rett til opphold i sykehjem eller tilsvarende bolig særlig tilrettelagt for heldøgns tjenester - kriterier og ventelister.

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
	Molde formannskap	

Rådmannens forslag til vedtak

Molde kommune viser til mottatt høringsnotat vedr. forslag til endring i pasient og brukerrettighetsloven og helse og omsorgstjenesteloven om "Rett til opphold i sykehjem eller tilsvarende bolig særskilt tilrettelagt for heldøgns tjenester - kriterier og ventelister." Molde kommune har drøftet høringspunktene og avgir høringsuttalelse i samsvar med vedlagte saksutredning.

Saksopplysninger

Molde kommune mottok 07.09.15 høring fra Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) «Høring - Rett til opphold i sykehjem eller tilsvarende bolig særskilt tilrettelagt for heldøgns tjenester – kriterier og ventelister».
I høringsnotatet er foreslått følgende lovendringer som HOD har bedt høringsinstansene om særskilt å gi tilbakemelding på:

Pkt. 1: Retten til sykehjemsplass eller opphold i tilsvarende bolig særskilt tilrettelagt for heldøgns tjenester presiseres i pasient- og brukerrettighetsloven.
Pkt. 2: Regjeringen vil innføre nasjonale kriterier for tildeling av langtidsopphold i sykehjem eller tilsvarende bolig, og foreslår hjemmel for å gi slike nasjonale kriterier.
Pkt. 3: Inntil nasjonale kriterier er på plass foreslår Regjeringen at pasient og bruker gis rett til vedtak om vedkommende oppfyller kommunale kriterier for langtidsopphold i sykehjem og tilsvarende bolig. Kommunen skal i forskrift fastsette kriterier ut fra lokale behov og tjenestetilbud. Kommunen skal føre ventelister over brukere og pasienter som venter på langtidsplass. Kommunens forskrift skal også regulere hvordan kommunen skal følge opp personer som står på venteliste.

Regjeringens samlede forslag er ment å innebære:

- Vesentlig styrking av rettighetene til omsorgstrengende i praksis
- Vil forplikte kommunene sterkere enn i dag til å innfri de plikter de har
- Vil tydeliggjøre at alle med omsorgsbehov skal få en vurdering om rett

omsorgsnivå som ikke er knyttet til kommunens kapasitet der og da
- Vil gjennom åpenhet om både kriterier for tildeling og ventelister, legge et sterkere press på kommunene.

Dagens gjeldende rett:
Rett til å få plass i institusjon eller bolig med heldøgns omsorgstjenester inntrer når kommunen ikke (lenger) kan gi forsvarlig helse- og omsorgshjelp i hjemmet.
Sykehjemsplass kan pasient/ bruker ha krav på, enten kortvarig i forbindelse med nødvendig rehabilitering, eller langvarig i forbindelse med varig og alvorlig sykdom.
Pasient/ bruker kan ha rett til institusjonsplass fordi hjelpen vedkommende mottar i hjemmet ikke (lenger) kan gis på forsvarlig vis.
Det er helsepersonell på vegne av kommunen som tar stilling til om pasient/ bruker har krav på plass i sykehjem.
Dersom det anses at pasient/ bruker må ha sykehjemsplass for å oppfylle kravet om nødvendig helsehjelp, kan vedkommende ikke stilles på venteliste for å få plass.
Vedkommende har da krav på å få den straks etter at vedtaket er truffet.

Vedr. pkt. 1:
De foreslåtte endringene i pasient- og brukerrettighetsloven vil ikke medføre vesentlige endringer av dagens praksis i Molde kommune. Når pasient/ bruker søker om opphold i sykehjem gjennomføres en helse- og omsorgsfaglig vurdering før det fattes vedtak om opphold i sykehjem. I samråd med pasient/ bruker blir det vurdert om vedkommende kan bo hjemme i påvente av tildeling av langtidsplass, og hvilke tjenester som da må tilbys for å sikre at bruker/ pasient får nødvendige og forsvarlige helse- og omsorgstjenester.
Dersom vedkommende ikke kan sikres nødvendige og forsvarlige helse- og omsorgstjenester i hjemmet, blir pasient/ bruker enten tildelt langtidsplass eller det blir fattet vedtak der pasient/bruker får midlertidig opphold i korttidsavdeling i påvente av ledig plass i langtidsavdeling.
Kommunen ser allikevel at lovforslaget innebærer en styrking av rettighetene til eldre pleietrengende i praksis. Kommunene vil bli ytterligere forpliktet til å innfri pliktene de har. Lovendringen vil være med å gi eldre og pårørende trygghet for at et kommunalt tilbud er der når behovet oppstår.
Utfordringen vil muligens ligge rundt avklaring av den konkrete ordformulering – «at pasienten har rett til slikt opphold dersom dette etter en helse- og omsorgsfaglig vurdering er det eneste tilbudet som kan sikre pasienten nødvendige og forsvarlige tjenester».
Ift. at behandlende leges vurderinger skal vektlegges og være en del av beslutningsgrunnlaget for kommunen ved tildeling av langtidsplass, er det viktig å presisere at lege har ansvar for den medisinske dokumentasjonen. Som ved annen tildeling av kommunale tjenester vil det i praksis sjelden være fastlege som kan gi den beste funksjonsbeskrivelsen av pasienten. Ei heller er alle fastleger like godt kjent med de ulike typer tjenester en kommune kan tilby og deres faglige innehold.
En faglig vurdering av hjelpebehovet for pasienten skal følge øvrige kommunale retningslinjer for saksbehandling og tildeling. Uttalelse fra andre aktuelle faggrupper tas med som støttedokumentasjon for den beslutning som tas, inkludert fra leger.

Vedr. pkt. 2:
Når det gjelder forslaget til endringer i og helse- og omsorgstjenesteloven om innføring av kriterier for tildeling av langtidsopphold i sykehjem eller tilsvarende bolig særskilt tilrettelagt for heldøgns tjenester, anser Molde kommune at det kan være utfordrende å lage nasjonale standard kriterier for tildeling av de fleste helse- og omsorgstjenester.

Alle pasienter/ brukere må behandles individuelt ut fra en helhetlig helse- og

omsorgsfaglig vurdering. Objektive kriterier som alder, kjønn, sosial status, husstand og lignende gir ingen indikasjon på den enkeltes behov for plass i sykehjem eller bolig særskilt tilrettelagt for heldøgns tjenester.

Alle kommuner har organisert sine tjenester etter lokale forhold, og dette er forhold som også må legges til grunn ved tildeling av langtidsopphold i sykehjem eller tilsvarende bolig særskilt tilrettelagt for heldøgns tjenester.

På bakgrunn av dette anser Molde kommune det lite hensiktsmessig å utarbeide nasjonale kriterier for tildeling av langtidsopphold i sykehjem eller tilsvarende bolig særskilt tilrettelagt for heldøgns tjenester.

I stedet for «rundt» formulerte nasjonale kriterier, som gir rom for kommunal tolking, bør det bli et permanent krav om «spissede» kommunale kriterier for tildeling av alle typer tjenester innen helse og omsorg. Dette vil styrke den kommunale saksbehandling og sikre felles forståelse for de vedtak som fattes.
Dersom nasjonale kriterier blir innført bør godt formulerte og «utprøvde» kommunale kriterier bli lagt til grunn for disse etter prøveperiodens utløp. Det bør være kriterier som ikke gir det store rom for lokal tolking eller synsing.

Vedr. pkt. 3:
Pasienter og brukere skal etter forslaget ha rett på vedtak om de oppfyller kommunens kriterier. Kommunen skal føre ventelister over pasienter som oppfyller kommunens kriterier, men som med forsvarlig hjelp kan bo hjemme i påvente av langtidsplass.
Det foreslås her innført ny praksis da man etter dagens regelverk enten fyller kravene og har rett til tjenesten, eller man ikke fyller kravene og får avslag på søknad.
Det anses noe paradoksalt for kommunen å skulle føre venteliste over dem det er mulig å gi et forsvarlig tilbud til uten å tilby heldøgns plass, og som etter dagens rettspraksis da egentlig skal få avslag på sin søknad. En kommune som vurderer at en person er best tjent med et annet tilbud enn vedkommende har i dag skal etter dagens regelverk innvilge dette.
En kommune skal gi forsvarlig hjelp innenfor alle sine helse- og omsorgstjenester. Å gi vedtak om og føre venteliste over dem som fyller kommunens kriterier, men som etter kommunens vurdering allikevel kan greie seg med annet forsvarlig tilbud, anser kommunen forvaltningsmessig ikke riktig.
Klare kriterier for tildeling kan bety mer trygghet og forutsigbarhet for den enkelte pleietrengende og dennes pårørende og vil være et godt tiltak.
Ordet venteliste kan komme til å skape forventninger om tilbud en kommune ikke kan gi noen garanti for når vil bli innfridd uten at det innføres standard frister for gjennomføring. Ved uforandret situasjon kan en person bli stående på listen og ikke «rykke frem i køen» da evt. personer med større hjelpebehov hele tiden vil kunne bli vurdert til å skulle få tilbud først.
Det vurderes dit hen av kommunen at det nye forslaget vil medføre noe mer administrativt arbeid for å fastsette kriterier og administrere ventelister.
Det anses uansett nødvendig for en kommune å ha en samlet oversikt over sine søknader og sine vedtak. Dette både for å kunne si noe om det kontinuerlige behov for tjenester og utvikling av disse, samt ha gode bakgrunnstall og informasjon ift. kommunal planlegging.

Vurdering av økonomiske konsekvenser

Forslaget om presisering av gjeldende rett til sykehjemsplass er presisering av en plikt kommunen allerede har, og vil fra statens side ikke kreve utredning av økonomisk kompensasjon for kommunen.

Arne Sverre Dahl

Vedlegg

1 Høringsnotat Rett til opphold i sykehjem eller tilsvarende bolig særlig tilrettelagt for heldøgns tjenester - kriterier og ventelister.